RUSKI INWALID

No 42.

ŚRODA. 19 Lutego. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Prussy. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 19 *Lutego.*

Dalszy ciąg urządzenia przechodowego handlu sukien pruskich do Azyi. (*obacz* No. 40.)

§ 18. Termin dla przedstawienia świadectw o przywozie sukien na tamożnią azyatycką, naznacza się dla Kiachty i Buchturmy przez dwa lata, a dla Troicka, Orenburga, Astrachania i innych tamożni azyatyckich, przez 18 miesięcy, licząc termin takowy po upłynieniu sześciu miesięcy od dnia przywozu ich na tamożnią Połązką Brzesko Litewską, Radziwiłowską i Petersburską.

§ 19. Wszystkie wysyłaiące się transporta tranzytowe z mieysca składu do granicy azyatyckiey powinny iśdź koniecznie przez Kazań albo Tambow, gdzie maią bydz sprawdzane, na mocy §§ 10, 11 i 12.

§ 20. Nieskładaiący podług jerlika do sprawdzenia sukien, wktóremkolwiek z wyznaczonych do tego miast, równie od komory pogranicznéy do mieysc składu, jak i w przewozie od mieysca składu do granicy azyatyckiey, podpada za każdy raz sztrafowi po cztery ruble srebrem od każdego puda brutto.

§ 21. Jeżeli przy sprawdzeniu transportu znaleziono będzie, że zawinięcie i plomby na ciukach będą uszkodzone tak, że sukna wyjętemi bydźby mogły, wtedy tamożnia ryzka, a w innych mieyscach policmeyster spólnie z członkiem magistratu, ułożą osobne na pismie świadectwo, w krórem wyrażone bydź ma dostrzeżone uszkodzenie, również wyzuanie przewożących, z czego to uszkodzenie pochodzić może. To świadectwo przyłączy się do jerlika z wyrażeniem w niem o przyłączeniu świadectwa; do zepsutych zaś postawow przyłożone będą nowe pieczęcie czyli plomby policmeystra wespół z członkiem magistratu, a w Rydze, ryzkiey tamożni; po czem transport wychodzi w dalszą drogę do mieysca swego przeznaczenia, i ci, którzy transport sprawdzali, wyszlą natychmiast pocztą po jedney kopii przyłączonego do jerlika świadectwa, z miast między pograniczną komorą a mieyscem składowem leżących, do pogranicznéy przywozowey tamożni, i do mieysca składu, a z Kazania i Tambowa, przesyłać takowe kopije do miey-

sca składu i do azyatyckiey tamożni, dokąd sukna podług jerlika są przeznaczone.

§ 22. Jeżeli przy sprawdzeniu transportu na drodze, wiozący doniosą, że jerlik przypadkiem zgubiony przez nich został a plomby tranzytowe będą w całości, wtenczas w mieście policmeyster wespół z członkiew magistratu, a w Rydze, ryska tamożnia, wszystkich towarow, sporządzi opis i odda go wiozącym; lecz natychmiast takowe opisy z miast leżących między pograniczną tamożnią a składowem mieyscem posłać do tamożni, przez którą weszły, i do składu, dokąd są przeznaczone, a z Kazania lub Tambowa posłać jeden opis, do mieysca składowego, z którego wyszły, a drugi do azyatyckiey tamożni, do ktorey są przeznaczone; a jeśli w tey ostatniey, albo w mieyscu składowem, podług otrzymanego w kopii jerlika, żadnego w suknach nie okaże się ubytku, wtenczas utratę jerlika za winę nie poczytywać, a wiozący wolni są od wszelkiey odpowiedzialności. Gdyby zaś dostrzeżono iakiego w suknach ubytku lub zamiany, wtenczas stosownie do § 25 postąpić.

§ 23. Jeżeli wiozący przekonają się, że naznaczoną w jerliku drogą jechać nie można, albo jakąkolwiek na drodze spotkają zawadę, powinni donieść o tem policmeystrowi lub horodniczemu naybliższego miasta, który wespół z członkami magistratu, powinien na jerliku oznaczyć kiedy się jawili, i jaką, dali przyczynę, dla którey inną drogą prowadzić swóy transport muszą. Policmeyster zaś lub horodniczy, wraz z członkiem magistratu sprawdzić wtenczas powinni: czy plomby tranzytowe są całe, i czy liczba postawow sukna zgadza się, z wyrażoną w jerliku. Gdyby zaś wiozący, porzuciwszy przepisaną drogę, nie donieśli o tem policmeystrowi lub horodniczemu naypierwszego miasta, lub umyślnie je objechali, wtenczas, jak tylko będą poymani i przekonani o to, mają zapłacić winy za każde 25 wiorst zboczenia od przepisaney drogi, po 25 rubli srebrem, oprócz 4 rubli brutto od każdego puda, za niezłożenie jerlika do sprawdzenia, w naznaczonych do tego miastach, chociażby wszystkie postawy w należytey były całości.

§ 24. Po przybyciu transportu do azyatyckiey tamożni, ta naprzód powinna sprawdzić z jerlikiem liczbę postawow, ich znaki, numera, wagę brutto, i całość plomb tranzytowych, a co się okaże, zapisać na jerliku. Jeśli to wszystko w należytem znaydzie porządku, wtenczas tamożnia wydaje świadectwo o rzeczywistem przywiezieniu sukien, ażeby za okazaniem jego w mieyscu składu, właściciel lub jego pełnomocnik, mógł wziąść na nie rewers, a za każdem podanem objawieniem, wydaje właścicielowi lub pełnomocnikowi iego dla zamiany z Azyanami, oderznąwszy stęple od postawow, a ściśle z swóyey strony postrzegając, iżby pod żadnym pozorem nigdzie więcey z iey magazynow nie wychodziły, jak za granicę. Oderżnięte zaś stemple, wraz z jerlikiem przez pierwszą pocztę przesyłać do departamentu wewnętrznego handlu.

§ 25. Jeśli zaś przeciwnie przy sprawdzeniu na azyatyckiey tamożni okaże się uszkodzenie w plombach, tamożnia przeziera te postawy, u których plomby są nadwerężone, i mierzy sukno a gdy ie znaydzie w tey samey mierze i gatunku, iak w jerliku opisano, uzyszcze od ich właściciela lub iego komisanta po rublu srebrnym od każdego puda brutto postawow rozplombowanych. A ieśli w tem sprawdzeniu, okaże się ubytek w mierze, lub zamiana gatunku, wtenczas nietylko wszystkie postawy, na których się to okaże, konfiskować, ale nadto, za każdy pud brutto, iaka ich będzie waga, tamożnia uzyszcze po cztery ruble srebrem winy, po 1 rublu 13 kop. srebrem dodatkowey poszliny, od arszyna, przyymując ie asygnatami podług kursu corocznie dla opłaty poszlin stanowiącego się.

§ 26. Jeżeli zaś, po przybyciu do azyatyckiey tamożni transportu, z dochowaniem wszystkich dla tranzytu postanowionych prawideł, właściciel nie będzie miał sposobności dobrze wyprzedać lub wymienić za granicą w naznaczonym przeciągu czasu wtenczas wolno mu prosić u główney celney zwierzchności, o przedłużenie terminu ieszcze na sześć miesięcy, co po zważeniu okoliczności może mu bydź pozwolonem.

§ 27. Lecz ieśli i posześciu miesiącach przedłużenia, właściciel sukien nie znaydzie sposobności wymienienia ich za granicą, wtenczas, za rezolucyą główney celney zwierzchności, opłaciwszy od każdego arszyna po 1 rublu 13 kop. srebrem dodatkowey poszliny, podług kursu co rocznie dla opłaty poszlin ustanowionego, wolno mu będzie wewnątrz kraiu je wyprzedać, po zakleymowaniu każdey połowki stemplem tey pograni-

czney tamożni azyatyckiey, na którey znaydować się będą.

§ 28. Opisane w §§ 26 i 27 pofolgowania, rozciągaią się do wszystkich wprowadzonych do kraiu dla tranzytu sukien pruskich od daty wydania ukazu 10 Maia, 1817.

§ 29. Dla zapobieżenia nadużyciom, iakie się iuż przydarzyły, to iest: iż wprowadzone do kraiu pod pozorem tranzytu sukna, licząc w to i sukna koloru czarnego, a na wewnętrzne spożycie taryfą 1816 roku zakazane, idą na wewnętrzną w kraiu wyprzedaż, po opłaceniu 12 kopieiek poszliny od arszyna przy wprowadzeniu, a za nieokazanie świadectwa azyatyzkiey tamożni, że zagranicę były wywożone, kopieiek 28, co w ogule czyni kopieiek 40,— z takiemi suknami, gdzie się tylko bez stemplow tamożni azyatyckich ukażą, tak postępować iak z kryiomo wprowadzonemi i przemyconemi.

Na oryginale własną Jego Cesarskiey Mości ręką podpisano:

Ma bydź podług tego.

ALEXANDER.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 9 Lutego.

Nayiaśnieysza Cesarzowa i Królowa panuiąca przybyła do *Wierzbołowa* granicznego miasta Królestwa Polskiego d. 30 z. m. gdzie przywitaną została przez oczekuiących tamże JW. *Sumińskiego* Radcę Stanu Dyrektora Jeneralnego Policyi i Poczt, JW. *Zielińskiego* Prezesa Wdztwa Augustowskiego i W. *Mieroszewskiego* Maiora Adiutanta JO. X. Namiestnika; z *Wierzbołowa* udała się do *Wyłkowiszek*, gdzie nocowała na plebanii, a miasto rzęsisto oświecone było i ozdobione bramą tryumfalną z przezroczem. Przed odiazdem d. 31 udarowała Xiędza *Zawadzkiego* iako gospodarza, pierścieniem brylantowym. Dnia tego o godzinie 8mey rano Nayiaś: Cesarzowa w dalszą udawszy się podróż zatrzymała się nieco w *Maryiampolu* zaszczyciwszy dom Kommissarza Obwodowego, gdzie posiliła się bulionem. O godzinie 3ciey po południu przybyła nad przewóz do *Alexoty*, gdzie oczekiwał na N. Pania JW. *Rzymski-Korsaków* Woienny Gubernator Wileński. — Dnia 1 Lutego pożegnawszy się z osobami przeprowadzaiącemi przez Królestwo Polskie obdarzyła JW. *Sumińskiego* Radcę Stnnu tabakierą złotą bogato brylantowaną z cyfrą swoią, JW: *Zielińskiego* Prezesa Kommissyi Woiewódzkiey i W. *Mieroszewskiego* Maiora pierścieniami brylantowemi z cyfrą, a JPana *Bentkowskiego* officyialistę pocztowego, pierścieniem brylantowym.

Dnia 8go b. m. wyszła z tey stolicy 2ga brygada 12tey dywizyi, złożona z 2 pułków liniowych pieszych *Alexapolskiego i Nowo-Jermałańskiego*, tudzież bateryi artylleryi, a nedciągnęła tegoż dnia 3cia brygada teyże dywizyi, składaiąca sią z 6go i 41go pułków strzelców pieszych i z bateryi artylleryi. Ta ostatnia wyruszy ztąd iutro d. 10. b. m., którego to dnia ukończy się przechód powracaiącego z Francyi do swey oyczyzny Cesarsko-Rossyyskiego woyska.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od brzegów Menu, 9 Lutego.

Towarzystwo bibliyne Frankfortskie wydało niedawno swoie zdanie sprawy, którego ieden exemplarz przysłany był także i do domu tamecznego wychowania sierot. Jeden z nauczycieli znayduiący się tam w tę chwilę, rozkazał go przeczytać głośno w sali zgromadzenia, gdzie się uczniowie zbieraią na pacierze. Zaledwie skończono czytanie, dzieci tknięci rozrzewniaiącym przykładem uczniów zaprowadzeń dobroczynności Londyńskich, iednomyślnie zawołali: »J my powinnismy póyść za tym pięknym przykładem!« W krotce 74 chłopców i 78 dziewcząt ofiarowało na ten przedmiot od dwóch do 34 kraycarów, i zebrano takim sposobem więcey ośmnastu złotych.

Francyia.

z Paryża, 28 Stycznia.

Wiadomo, że ostatnia przemiana w Ministerstwach pociągnęła za sobą uwolnienie od służby wielu prefektów. Ci z nich którzy ulegli temu losowi, zawiadomieni dyli o tym wypadku przez okolnik w następuiących wyrazach:

»Mości Panie NN! Król oddaiąc zupełną sprawiedliwość waszym zamiarom i sposobowi myślenia, uznaie atoli rzeczą potrzebną dla dobra służby swoiey, aby drugi zaiął wasze mieysce. Obok tego J. K. M. zostawuie sobie korzystać z sposobności waszych i zdatności w pierwszem pomyślnem zdarzeniu, a mnie poruczył zawiadomić was o tem w Jego imieniu. Z moiey zaś stro-

ny biorę za obowiązek uczynić w tey mierze wszystko, co tylko odemnie zależeć będzie.«

Minister Spraw Wewnętrznych Hrabia *Decases.*

Dnia 3. b. m. rano Król przyymował u siebie biuro izby Parów, które podało mu proiekt prawa tyczący się Xiężęcia *Richelieu.* Po czem J. K. M. przewodził w radzie Ministrów.

Biuro izby deputowanych wzięło się tegoż dnia do rostrząśnienia proiektu prawa, tyczącego się odpowiedzialności Ministrów.

Gaetano Brianza, z Milanu, wynalazł konia Mechanicznego, którego nazywa *Velocimane.* Wynalazek ten iest wydoskonaleniem *Welocipeda* Barona *Drais*, który tyle był bawił Paryżanów. *Velocimane* iest pięknie zrobiony; ustawiony na trzech małych kołach, z których naymnieysze iest na przodzie a dwa większe w tyle. Jezdziec trzyma nogi w strzemionach, i potrąca kołko przedgi nie, podnosząc lub spusczaiąc według upodobania głowę konia.

— Żona iednego kupca wdowa, widząc wszystkie swoie spekulacyie zawiedzione, i handel zruynowany przez nieprzewidziane przypadki, iuż była bliską zupełney nędzy i musiała sprzedawać rozmaitą ruchomość, kiedy Xiężna Angoulemska dowiedziawszy się o wszystkiem, przybyła na iey pomoc; Xiężna Berry tknięta podobnemże uczuciem litości, połączyła także swe dobroczynne wsparcie z staraniem pierwszey i obie wspolnie opłaciły wszystkich wierzycieli nieszczęśliwey wdowy.

Prussy.

z Berlina, 9 Lutego.

Liczba ncznıow w uniwersytecie tuteyszym na początku przeszłego miesiąca, dochodziła do 1161, z których 734 iest Prusaków a reszta cudzoziemców.

Gazeta urzędowa pomieściła artykuł odpowiadaiący iednemu paragrafowi pisma pod tytułem *Isis*, przytaczamy z niego co następuie:

„Kiedy uroienie deptało nogami nayświęssze prawa, kiedy tysiące młodych Niemców, były krwawemi ofiarami popędów i ambicyi podbiiaiącego cudzoziemca, wtenczas nikt się nieodzywał i spokoyność zdawała się panować; nieprzyznaiemy atoli tego nikomu za zbrodnię. Teraz zaś za naymnieyszem poruszeniem chociażby to było wypadkiem trafu, a częstokroć nieuchronnych okoliczności, powstaią powszechne wrzaski, iak gdyby świat cały miał zginąć.

Rozmaitości.

Roźnica między dwoma wyznaniami Ewanjelickiemi znika coraz widoczniey, szczególniey zas w obwodzie Reiencyi Koblenckiey, gdzie bardzo wiele wakuiących mieysc Luterskich duchowni Kalwińscy, a Kalwinskich duchowni Luterscy przyięli, i przykładnie sprawuią.

— W pięć dni po wstąpieniu na tron Pruski Króla *Fryderyka* II wyszło urządzenie iego zupełną wolność pisania gazecie Berlińskiey nadaiące. Minister *Thulemcier* donosząc o tem postanowieniu Królewskiem innym Ministrom, w te słowa do nich napisał. »*Krol po skończonym obiedzie polecił mi, ażebym w imieniu iego zawiadomił IWWC Panow, iż tuteyszemu Redaktorowi gazety iest zostawiona nieograniczona wolność pisania pod artykułem* z Berlina *tego wszystkiego, co się tu dzieie. Artykuł ten nie będzie podlegał cenzurze, albowiem Krol oświadczył, że go wielce bawi, i że odtąd Postowie zagraniczni, czytaiąc w gazecie tuteyszey artykuły im się niepodobaiące, iuż utyskiwać i żalić się nie będą mogli. Ośmieliłem się uczynić w tey mierze przełożenie, zwracaiąc uwagę Króla, że dwor * * * * szczególniey dotkliwym na to okaże się zapewne; lecz Król odpowiedział mi na to, iż chcąc, aby gazety były interesuiące, nie trzeba ich krępować cenzurą.* — Dan w *Berlinie* dnia 5go Stycznia 1740 — »

Wkrótce potem istotnie ogłoszono ustawę Królewską z uwolnieniem od cenzury gazetę. *Haudego i Schpenera*, z tym iednak co do artykułów względem mocarstw zagranicznych postanowieniem, ażeby strzeżono się uwłaczaiących im wyrazów i *cum grano salis* zachowywano się w tey mierze. Ta wolność druku trwała do 1749 roku, w którym cenzurę znowu ustanowiono, a która przez resztę panowania *Fryderyka* II trwała.

w Peterzburgu
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.